

Aile Yaşam Doyumu Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması Validity and Reliability Analysis of Family Life Satisfaction Scale

Merve ÇALIŞKAN¹, Merih TOKER², Yaşar ÖZBAY³

Öz

Bu çalışma ile bireylerin aileleri ile birlikte olduklarında yaşadıkları doyumunu belirlemeye yönelik ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. Katılımcılar, 354 çocuk (%70.7) ve 147 (%29.3) evli bireyden oluşmaktadır. Çalışmaya katılan bireylerin 281 (%55.5)'i kadın ve 223 (%44.1)'ü erkektir. Yaş ortalamaları 27.05'tir. Aile Yaşam Doyumu Ölçeği 23 maddeden oluşan likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin yapı geçerliğine kanıt sağlamak amacıyla betimleyici faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin temel bileşenler analizini yapmak üzere maddelerin faktör yükleri, maddeler arasındaki ilişkiler, maddelerin güvenilirlik katsayıları, açıklanan varyans oranları ve çizgi grafiği incelenmiştir. AYDÖ'nün geçerlik çalışmaları için betimleyici faktör analizi ve ölçüt geçerliği analizi kullanılmıştır. Güvenirlik analizi için ise Cronbachα güvenilirliğine ve madde toplam korelasyonlarına bakılmıştır. Faktörleme ve örneklem uygunluğu kapsamında Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) değeri 0.938 ve Barlet testi anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=6134.525$, $p<.01$). KMO ve Barlet testinin anlamlı çıkması sonucunda ölçeğin faktör yapısı incelenmiştir ve ölçeğin madde faktör yükleri .53 ile .79 arasında bulunmuştur. Ölçüt geçerliğinin hesaplanmasında Kısa Semptom Envanteri (KSE) kullanılmıştır. AYDÖ ile Kısa Semptom Envanterinden alınan puanlar arasında Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısına bakılmıştır. Kısa Semptom Envanteri KSE depresyon boyutu ile $r=-.34$, $p<.01$, anksiyete boyutu ile $r=-.30$, $p<.01$, olumsuz benlik boyutu ile $r=-.30$, $p<.01$, somatizasyon boyutu ile $r=-.30$, $p<.01$ ve hostilite boyutu ile, $r=-.32$, $p<.01$ AYDÖ orta düzeyde anlamlı ilişki göstermiştir. Ölçeğin Cronbachα güvenilirliği ise .95 ve madde test korelasyonu .47 ile .73 olarak hesaplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: aile, yaşam doyumunu, ölçek geliştirme, geçerlik ve güvenirlik.

Abstract

The aim of this study is to develop a scale that measures the levels of family life satisfaction (FLS) that individuals perceive. The scale was implemented to 506 individuals. The sample were consisted of 359 child (%70.7) and 147 parents (%29.3). The average age is 27.05. Family life satisfaction is a 23-item likert scale. After running necessary analyses based on the data collected, principal component analysis and exploratory factor analysis were conducted to check 23-item scale's construct validity. According to principal component analysis, one dimensional structure of the scale was observed. It was found that KMO coefficient was estimated .938, and Barlett Sphericity test was found significant ($\chi^2=6134.525$, $p<.01$). Also, item- factor loading were ranged from .53 to .79 and total-item correlations changed between .47 and .73. As criterion validity Brief Symptom Inventory (BSI) was used. Pearson Moments Multiplication Correlation coefficient was examined between the scores obtained from the BSI and FLS. The BSI showed a significant relationship between depression dimension $r=-.34$, $p<.01$, anxiety dimension $r=-.30$, $p<.01$, negative self dimension $r=-.30$, $p<.01$, somatization dimension $r=-.30$, $p<.01$, hostility dimension $r=-.32$, $p<.01$ and FLS. In order to check reliability of the scale, Cronbach alpha score was measured and calculated as .95.

Key words: family, life satisfaction, scale development, validity and reliability

Giriş

Toplumun temelini oluşturan en küçük kurum olarak aile (Bayer, 2013), tüm aile üyeleri ile birlikte oluşturduğu parçalar ve parçaların birleşiminden oluşan bir bütün olarak değişime açık bir sistemdir. Ailenin parçaları anne-babadan oluşan ebeveyn sistemi gibi, sistemin alt

¹ Arş. Gör., Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık A.B.D., Türkiye, merve.caliskan@live.com

² Arş. Gör., Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık A.B.D., Türkiye, merih.toker@hku.edu.tr

³ Prof. Dr., Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık A.B.D., Türkiye, yasar.ozbay@hku.edu.tr

sistemlerini oluşturmaktadır. Dolayısıyla aile alt sistemleri hem ailenin bütünü etkilemektedir hem de ailenin bütününden etkilenmektedir. Bu süreçte ise etkileme ve etkilenme ailedeki alt sistemlerin dinamiği ile ilişkilidir. Aile sistemleri hem kendi alt sistemleri ile hem de kendisi dışındaki alt sistemlerle paylaşımlarda bulunmakta, birbirlerini desteklemekte ve bilgi alışverişinde bulunmaktadır. Böylece aile fonksiyonelliğini devam ettirmektedir (Mavili-Aktaş, 2004).

Değişime açık olan bu sistem bireylerin yaşam dönemlerinden geçtiği gibi aile yaşam dönemlerinden de geçmekte ve değişime uğramaktadır. Böylece aile sisteminin fonksiyonelliğini sabit tutarak aile içerisinde ki dengesini korumaktadır. Dolayısıyla aile, ailenin değişim ve uyum sürecinde toplumdaki değer yargıları, kuralları ve toplumsal yapılar içerisindeki sosyalleşmeyi en yoğun yaşayan yapılardan biri olarak kabul edilmektedir (Bayer, 2013).

Aile dış dünyadaki değişimlere uyum sağlarken, aynı zamanda kendi sisteminin işleyişini de sürdürmektedir. Bu nedenle aile, üyeleri ile birlikte ortak kurallar oluşturmakta ve her bir aile üyesine sorumluluklar vermektedir (Nazlı, 2014). Böylece aile, aile üyelerinin işlevlerini etkin bir şekilde yerine getirmesini ve yaşadığı topluma uygun bir kişi olarak yetişmesine katkı sağlayan ilk çevre olmaktadır. Çünkü aile kişiye sevmeye/sevilme, karar verme, sorumluluk taşıma, yaratıcılığını kullanma ve sosyal rollerini yerine getirme gibi önemli nitelikleri kazandırmaktadır (Dil ve Bulantekin, 2011).

Sistem işleyişini sürdürürken tüm aile üyelerinin mutlu olmaları ve yaşamlarına anlam katabilmeleri önem taşımaktadır. Çünkü bireyler sistem içerisinde benliklerini oluştururken algıladıkları doyum yaşamlarını şekillendirmektedir (Dağlı ve Baysal, 2016). Terry ve Kottman (1995), yaptıkları araştırma ile eşlerin ve aile üyeleri arasında etkili iletişimin olmasının, aile içerisinde verilen görevlerin ve sorumlulukların yerine getirilmesinin, aile üyelerinin birbirlerine saygı göstermesinin, değer vermesinin ve her koşulda tüm aile üyelerinin birlikte hareket etmesinin bireylerin sahip oldukları psikolojik doyumunu etkilediğini ortaya koymuştur. Greef (2000) ise aileyi etkileyen faktörlerin; aile üyelerinin sahip oldukları yaşam doyumunu, ebeveynlerin cinsel doyumunu, evlilik doyumunu, aile içerisinde çatışma çözme ve etkili iletişim olduğunu belirtmiştir.

Diğer araştırmalara göre insanların yaşamlarından aldıkları genel doyum evlilik ilişkilerinden aldıkları doyumdan etkilenmektedir (Glenn ve Weaver, 1981; Tezer, 1996; Yıldız ve Baytemir, 2016). Benzer olarak, bireyler çalıştıkları kurumlarda yaşadıkları duyguları aile ortamına, aile içerisinde yaşadıkları duyguları da iş ortamına taşımaktadırlar (Dikmen, 1995). Aynı zamanda aile içerisinde bireylerin algıladıkları doyum arttıkça, bireylerin olumlu duygular yaşamaları da artış göstermektedir (Seligman, 2007). Dolayısıyla aile içerisinde hakim olan duygusal atmosferin bireyin gelişimini, çevresine yönelik davranışlarını, duygularını ve düşüncelerini etkilediği söylenebilmektedir.

Doyum düzeyini ölçen ölçme araçlarına bakıldığında Türkiye’de genel yaşam doyumunu (Dağlı ve Baysal, 2016), evlilik doyumunu (Çelik ve Yazgan İnanç, 2009) ve iş doyumunu (Tezer, 2001) ölçen araçların olduğu görülmektedir. 2016 yılında ise Taşdelen-Karçkay tarafından aile yaşam doyumunu ölçeceği Türkçeye uyarlanmıştır (Taşdelen-Karçkay, 2016). Yurtdışında ise aile yaşam doyumunu ölçen farklı ölçeklere rastlamak mümkündür. Bunlardan bazıları; Kansas Aile Yaşam Doyumu Ölçeği (Schumm, Collum, Bugaighis, Jurich ve Bollman, 1986), Yeni Aile Yaşam Doyumu Ölçeği (Barraca, Yarto ve Olea, 2000) ve Aile Yaşam Doyumu Ölçeğidir (Zabriskie ve Ward, 2013).

Toplumun yapı taşı olarak ailenin, bir nesil yetiştirdiği göz önüne alındığında (Larson ve Holman, 1994; Goldenberg ve Goldenberg, 2007), bireylerin aile içerisinde hakim olan duygusal atmosferden algıladıkları yaşam doyumu ayrıca önem kazanmaktadır. Literatüre bakıldığında sınırlı sayıda aile yaşam doyumunu ölçen ölçme araçların olması aile yaşam doyumunu ortaya koyan sınırlı sayıda çalışmalara rastlanılmasına neden olmaktadır (Taşdelen-Karçkay, 2016). Bu nedenle bu çalışmanın amacı, kültüre özgü, farklı, yeni ve bireylerin aileleri ile birlikte algıladıkları yaşam doyumunu ortaya koyan bir ölçme aracı geliştirmektir.

Yöntem

Örneklem

AYDÖ'nin geliştirilmesine yönelik yürütülen bu çalışmaya 506 birey katılmıştır. Katılımcılara ilişkin betimsel istatistikler, eğitim düzeylerine ilişkin bilgi ve ebeveynlerin evlilik sürelerine ilişkin bilgi Tablo 1'de verilmiştir.

Katılımcıların aile yapılarına bakıldığında, bireylerin 393 (%77.7)'ü çekirdek aileye, 54 (%10.7)'ü geniş aileye, 39 (%7.7)'u tek ebeveynli aileye sahiptir. Ailelerin sahip oldukları yaşam olayları arasında boşanma, ölüm, sağlık problemleri, ekonomik problemler, taşınma gibi yaşantılar bulunmaktadır.

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Betimsel Bilgiler

		N	\bar{X}	S	Toplam	
Ebeveyn	Anne	98 (%19.4)	38.21	10.20	153	506
	Baba	55 (%10.9)	41.88	15.50		
Çocuk	Kız çocuk	187 (%37.0)	19.02	3.68	353	
	Erkek çocuk	166 (%32.8)	18.15	3.72		
Eğitim Düzeyi	İlköğretim	30 (%6.0)				
	Orta öğretim	222 (%43.9)				
Evlilik Süresi	Lisans	195 (%38.5)				
	Lisansüstü	52 (%10.2)				
	1-5 yıldır evli	44 (%8.7)				
	6-10 yıldır evli	10 (%2.0)				
	11-15 yıldır evli	10 (%2.0)				
	16-20 yıldır evli	21 (4.2)				
	21 yıldan fazla süredir evli	49 (%9.7)				

Ölçme Araçları

Aile Yaşam Doyumu Ölçeği 23 maddeden oluşan likert tipi bir ölçektir. Ölçek maddeleri ailede algılanan yaşam doyumuna ilişkin karşıt sıfatların maddenin sağ ve sol uçunda yer almasından oluşmaktadır. Böylece 1 ile 7 arasında değişen bir değere sahip olan maddelerin ifadeleri karşıt iki sıfatın arasında yer almaktadır. Maddelerin puanlanması ise olumsuz ifadeden olumlu ifadeye doğru artan bir değer ile değerlendirilmektedir. Böylece olumsuz ifadeden olumlu ifadeye doğru 7 basamaklı bir ölçek (1- tamamen, 2- oldukça, 3- biraz, 4- kısmen, 5- biraz, 6- oldukça ve 7- tamamen) üzerinden puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 23, en yüksek puan 161'dir. Puanın yüksek olması bireyin ailesi ile birlikte olduğunda yüksek bir yaşam doyumuna sahip olduğunu göstermektedir. AYDÖ'nin ölçüt geçerliliğini incelemek amacıyla Derogatis (1992) tarafından geliştirilmiş ve Türkçesi Şahin, Durak Batıgün ve Uğurtaş (2002) tarafından uyarlanmış olan Kısa Semptom Envanteri (KSE) kullanılmıştır. Ölçeğin Cronbach α güvenilirlik katsayısı .94'tür. Beş boyuttan oluşan KSE ölçeğinin alt boyut güvenilirlik katsayıları depresyon boyutu için .88,

anksiyete boyutu için .84, olumsuz benlik boyutu için .74, somatizasyon boyutu için .70 ve hostilite boyutu için .73'tür.

İşlem

AYDÖ'nin geliştirilmesi amacıyla konuyla ilgili literatür incelenmiş ve ölçek madde havuzu oluşturulmuştur. Alanında uzman akademisyenlerin görüşleri alınarak 26 maddelik bir deneme formu oluşturulmuştur. Hazırlanan form ortaokul, lise ve üniversite de okuyan öğrencilere ve evli bireylere uygulanmıştır. Deneme formu 506 bireye uygulanarak AYDÖ'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır.

Verilerin Analizi

AYDÖ'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını yapmayı amaçlayan bu çalışmada, elde edilen verilerin istatistik işlemlerini gerçekleştirmek üzere veriler SPSS veri analizi programına uygun hale getirilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğine kanıt sağlamak amacıyla betimleyici faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin temel bileşenler analizini yapmak üzere maddelerin faktör yükleri, maddeler arasındaki ilişkiler, maddelerin güvenilirlik katsayıları, açıklanan varyans oranları ve çizgi grafiği incelenmiştir. Faktör yükleri, maddeler arasındaki ilişkiler, maddelerin güvenilirlik katsayıları, açıklanan varyans oranları ve çizgi grafiği doğrultusunda ölçeğin açılımlayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Aynı zamanda faktörlerin daha kolay yorumlanması ve ilişkili maddelerin bir araya gelerek faktör oluşturmaları amacıyla Varimax eksen döndürme tekniği kullanılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğine kanıt sağlamak amacıyla ise Cronbach α iç tutarlılık katsayısına bakılmıştır.

Bulgular

AYDÖ'nin Geçerliğine İlişkin Bulgular

Aile yaşam doyumu ölçeğine ilişkin anlamlı bir yapıya ulaşabilmek, ölçek maddelerinin ölçtüğü ve faktör ya da bileşen adı verilen yapı ya da yapıları ortaya çıkarmak amacıyla betimleyici faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır.

KMO katsayısı, verilerin ve örneklem büyüklüğüne seçilen analize uygun ve yeterli olduğunu belirlemede kullanılan istatistiksel bir yöntemdir. Bu sayı 1'e yaklaştıkça verilerin analize uygun olduğu anlamına gelmektedir (Williams, Onsmann, Brown, 2010). Yapılan analiz sonucunda KMO değeri .93 olarak yeterli bulunmuştur.

Parametrik yöntemi kullanabilmek için, ölçülen özelliğin evrende normal dağılım göstermesi gerekir. Barlett küresellik testi verilerin çok değişkenli normal dağılımdan gelip gelmediğini kontrol etmek için kullanılacak istatistiksel bir tekniktir. Bu test sonucunda elde edilen chi-square test istatistiğinin anlamlı çıkması verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldiğinin göstergesidir (Barlett, 1950). Çalışma içerisinde yapılan analiz sonucunda Barlett testi anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=5883.617$, $p<.01$).

KMO katsayısının çok iyi ve Barlett küresellik testinin anlamlı çıkması sonucunda ölçek faktör yapısı incelenmiştir. Analizler ölçeğin faktör yapısının ilk aşamada dört boyuta sahip olduğunu göstermektedir. Maddelerin faktör yükleri ve güvenilirlik katsayıları incelendikten sonra çalışmayan maddeler ölçekten çıkartılmıştır. Bu işlemle birlikte ölçek 23 maddeye ve tek boyutlu bir yapıya sahip olmuştur. Ölçeğin tek faktörlü yapısı açıklanan varyans kriteri, faktörlerin öz değerlerine ilişkin çizgi grafiği ve maddelerin faktörlere verdikleri yükler ile desteklenmektedir.

Tablo 2. Aile Yaşam Doyum Ölçeği Faktör Analizi ve Madde Analizi Sonuçları

Maddeler	Faktör Yükleri	Madde Toplam Korelasyonları
	1	
M10	.79	.73
M13	.77	.72
M7	.76	.71
M1	.76	.70
M3	.75	.70
M18	.73	.68
M12	.71	.71
M26	.70	.67
M4	.70	.65
M23	.70	.69
M20	.69	.64
M21	.68	.66
M19	.67	.61
M25	.67	.66
M11	.67	.62
M22	.67	.61
M17	.65	.60
M8	.65	.63
M14	.64	.62
M16	.63	.61
M2	.59	.57
M24	.56	.54
M6	.53	.47
Açıklanan Varyans	46.76	

Tablo 2’de görüldüğü üzere toplam 23 maddeye düşen ölçeğin madde faktör yükleri .53 ile .79 arasında değişim göstermektedir. Yapılan istatistiksel işlemlerle birlikte ölçeğin KMO değeri .938’ye ve Barlett küresellik testi $\chi^2=6134.525$, $p<.01$ yükselmiştir. Ölçek maddelerinin açıkladığı varyans %47 olarak bulunmuştur. Varyans değeri doğrultusunda ölçek yapısının maddeler tarafından iyi ölçüldüğü söylenebilir.

Ölçeğin ölçüt geçerliğine kanıt sağlamak amacıyla bireylerin AYDÖ puanları ile Kısa Semptom Envanterinden aldıkları puanlar arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Hesaplanan Pearson Momentler Çarpımı katsayıları Tablo 3’te gösterilmektedir.

Tablo 3. AYDÖ- KSE Pearson Momentler Çarpımı Katsayıları

AYDÖ	Kısa Semptom Envanteri Alt Boyutları				
	Depresyon	Anksiyete	Olumsuz Benlik	Somatizasyon	Hostilite
	$r=-.34, p<.01$	$r=-.30, p<.01$	$r=-.30, p<.01$	$r=-.30, p<.01$	$r=-.32, p<.01$

AYDÖ’nin Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Ölçeğin güvenirliliği ile ilgili, iç tutarlılık katsayısı Cronbach α güvenirliliği ile madde toplam korelasyonlarına bakılmıştır. Ölçeğin tümüne ait Cronbach α güvenirliliği; .95’tir. Maddelerin ayırt ediciliğine ilişkin madde toplam korelasyonları .47 ile .73 arasında değişmekte olduğu tablo 2’de görülmektedir. Tüm madde test korelasyonlarının anlamlı olduğu söylenebilir. Tüm bu bulgular ölçeğin tatmin edici düzeyde güvenirliliğe sahip olduğuna ilişkin kanıt olarak yorumlanmaktadır.

AYDÖ’nün Ek Bulguları

Ölçeğin geçerlik ve güvenirlilik analizlerine ek kanıt sağlamak amacıyla katılımcıların aile yaşam doyumu puanlarının cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığına bakılmıştır. Tablo

4’de görüldüğü üzere aile yaşam doyumu algısının cinsiyete göre farklılaşmadığı bulunmuştur, $t(422) = .568, p > .05$.

Tablo 4. Aile Yaşam Doyumu ve Cinsiyetin T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Kadın	238	56.62	10.86	420	.572	.57
Erkek	184	57.24	10.56			

Aile yaşam doyumunun aile alt sistemler tarafından nasıl algılandığı ele alındığında ise Tablo 5’de görüldüğü üzere aile yaşam doyumunun aile alt sistemlere göre anlamlı olarak farklılaşmadığı söylenebilmektedir, $F(3,421) = .47, p < .05$. Diğer bir ifadeyle aile işlevselliği aile içerisinde sahip olunan rollere göre değişmemektedir.

Tablo 5. Aile Yaşam Doyumunun Aile Alt Sistemlerine Yönelik Anova Sonuçları

Aile Üyeleri	N	\bar{X}	SS	F	p	Anlamlı Fark
Anne	70	56.31	10.98	.47	.71	-
Baba	46	55.37	10.92			
Kız Çocuk	171	57.13	11.36			
Erkek Çocuk	135	57.41	11.36			

Tartışma ve Yorum

Bu çalışma ile bireylerin aileleri ile birlikte olduklarında yaşadıkları yaşam doyumunu belirleyen bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Aile yaşam doyumu, aile içerisinde hakim olan duygusal atmosfer olarak ele alınmaktadır.

Aile oluşumunun ilk basamağı olarak evlilik, çiftlerin (Çelik ve Yazgan İnanç, 2009) evliliklerinden aldıkları doyum arttıkça alt sistemlere aktarabilecekleri olumlu duygular da artış göstermektedir (Cutlar ve Radford,1999). Böylece aile içerisinde hakim olan duygular aile bireylerinin aileleri ile birlikte olduklarında yaşadıkları doyumu etkilemektedir. Bireylerin aile içerisinde yaşadıkları duyguları objektif olarak öğrenmek için aile içerisinde yaşadıkları duyguları ölçen tek boyutlu bir ölçme aracı geliştirilmiştir.

Ölçeğin ölçüt geçerliğinin hesaplanmasında Kısa Semptom Envanteri (KSE) kullanılmıştır. AYDÖ ile Kısa Semptom Envanterinden alınan puanlar arasında orta düzeyde anlamlı ters ilişki elde edilmiştir. Elde edilen bu bulgu Evirgen (2010)’in yaptığı çalışma ile dolaylı olarak desteklenmektedir. Evirgen (2010)’in yaptığı araştırma sonucuna göre sevildiğini hisseden bireylerin olumlu benlik algısına sahip oldukları, ilişkilerinde güvenli bağlanma gösterdikleri ve aile içerisinde hakim olan kuralları daha kolay içselleştirdikleri görülmüştür. Şentürk (2006) yaptığı çalışmada, aile içerisinde sevgi, saygı, paylaşım ve dayanışma gibi olumlu duygular içerisinde yetişen bireylerin çevresindeki insanlarla sağlıklı ilişkiler kurduklarını ortaya koymuştur. Anı zamanda Şentürk’ün yaptığı çalışma sonuçları ebeveynlerinin ilgi ve desteğini hisseden bireylerin öz güven düzeylerinin arttığını göstermektedir.

Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizlerine ek kanıt sağlamak amacıyla katılımcıların aile yaşam doyumu puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmıştır. Analiz sonucuna göre aile yaşam doyumu algısının cinsiyete göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Benzer olarak Çağ ve Yıldırım (2013) yaptıkları çalışma ile cinsiyetin evlilik yaşam doyumunu etkilemediğini ortaya koymuşlardır. Aynı şekilde Tezer (1996) yaptığı çalışma ile eşlerin evlilik ilişkilerinden algıladıkları doyum düzeyinin cinsiyete göre farklılaşmadığını bulmuştur. Benzer çalışmalarda da dılgılanan yaşam doyum cinsiyete göre farklılaşmadığı, ancak evlilik süresi, çocuk sayısı ve eşler arasındaki yaş farkı ile ilişkili bulunduğu belirlenmiştir (Abbott ve Brody, 1985; Clark-Nicolas ve Gray-Little, 1991). Dolayısıyla aile

yaşam doyumunun bireylerin ve ailelerin geçtikleri yaşam dönemlerinden etkilendiği söylenebilmektedir.

Sonuç olarak aile içerisinde hakim olan duyguların bireylerin kişiliklerini etkilediğinden, aile yaşam doyumunu ölçen ölçme araçlarının değişen yaşam koşulları doğrultusunda güncel tutulmasının gerekliliği zorunlu hale gelmektedir. Bununla birlikte aile yaşam doyumunu ile ilgili olarak yürütülecek çalışmalarda ölçek pozitif genç gelişimi, depresyon, evlilik doyumunu, aile işlevselliği ile birlikte ele alınabilir. Ayrıca aile yaşam doyumunu artırıcı çalışmaların yapılmasında AYDÖ'nün önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Abbott, D. A. ve Brody, G. H. (1985). The relation of child age, gender, and number children to the marital adjustment of wives. *Journal of Marriage and the Family*, 47, 77-84.
- Barraca, J. Yarto-López, L. ve Olea, J. (2000). Psychometric Properties of a New Family LifeSatisfaction Scale *European Journal of Psychological Assessment* 16(2), 98-106.
- Bayer, A. (2013). Değişen Toplumsal Yapıda Aile. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(8), 101-129.
- Clark-Nicolas, P. ve Gray-Little, B. (1991). Effects of economic resources on marital quality in black married couples. *Journal of Marriage*, 53(3), 645-655.
- Cutler, H. A. ve Radford, A. (1999). Adult Children of Alcoholics: adjustment to a collegeenvironment. *The Family Journal: Counseling and Therapy For Couples and Families*, 7, 148-153.
- Çağ, P. ve Yıldırım, İ. (2013). Evlilik Doyumunu Yordayan İlişkisel ve Kişisel Değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 13-23.
- Çelik, M. ve Yazgan İnanç, B. (2009). Evlilik Doyum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 247-269.
- Dağlı, A. ve Baysal, N. (2016). Yaşam Doyum Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 15(59). doi:10.17755/esosder.75955
- Dil, S. Bulantekin, Ö. (2011). Hemşirelik Öğrencilerinde Akademik Başarı Düzeyi ile Aile İşlevselliği ve Kontrol Odağı Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. *Psikiyatri Hemşirelik Dergisi*, 2(1), 17-24.
- Dikmen, A. A. (1995). İş Doyumu ve Yaşam Doyumu İlişkisi. *A.O. Sosyal Bilimler Enstitüsü*
- Glenn, N.D. ve Weaver, C.N. (1981). The contribution of marital happiness to global happiness. *Journal of Marriage and the Family*, 43, 161-169.
- Goldenberg, H. and Goldenberg, I. (2007). *Family therapy an overview*. Belmont: Thomson Books/Cole.
- Greef, A. P. (2000). Characteristic of families that function well. *Journal of Family issues*, 21, 948-962.
- Larson, J. H. ve Holman, T. B. (1994). Predictors of marital quality and stability. *Family Relations*, 43, 228-237.
- Mavili-Aktaş, A. (2004). Aile Terapisinde Sosyal Hizmet Yaklaşımı. *Aile ve Toplum*, 2(7), 33-43.
- Nazlı, S. (2014). *Aile Danışmanlığı*. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Schumm, W.R., McCollum, E. E., Bugaighis, M.A., Jurich, A.P. ve Bollman, S.R. (1986). Characteristics of the kansas family life satisfaction scale in a regional sample. *Psychological Reports*, 58, 975-980.
- Seligman, M. E. P. (2007). *Gerçek mutluluk* (S. Kunt, Çev.). Ankara: HYB Yayınları.
- Şahin, N.H., Durak Batıgün, A., Uğurtaş, S. (2002). Kısa Semptom Envanteri (KSE): Ergenleri için Kullanımının Geçerlik, Güvenirlik ve Faktör Yapısı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 13(2), 125-135.
- Taşdelen-Karçkay, A. (2016). Family life satisfaction scale- Turkish version: Psychometric evaluation. *Social Behavior and Personality*, 44(4), 631-640.
- Terry, J.; Kottman, M. (1995). Working With Families. *Guidance and Counseling In The Elementary and Middle Schools*. Brown ve Benchmark Publishers.
- Tezer, E. (1996). Evlilik İlişkisinden Sağlanan Doyum: Evlilik Yaşamı Ölçeği. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 1-7

- Tezer, E. (2001). İş doyumu ölçeğinin güvenirlik ve geçerliliği. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(16), 33-39.
- Williams, B., Onsman ve A. Brown, T. (2010). Exploratory Factor Analysis: A Five-Step Guide for Novices. *Journal of Emergency Primary Health Care*, 8(3), 1-13.
- Yıldız, M. A., ve Baytemir, K. (2016). Evli bireylerde evlilik doyumu ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide benlik saygısının aracılığı. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 67-80. doi: 10.17679/ıuefd.17181627
- Zabriskie, R. ve Ward, P. (2013). Satisfaction With Family Life Scale. *Marriage & Family Review*, 49, 446-463.

Exedended Abstract

Introduction

As the smallest institution that constitutes the foundation of society (Bayer, 2013), the family is a whole system open to changes, consisting of a combination of parts with all family members. The fragments of the family make up the subsystems of the family, such as the parental system of mother and father. Therefore, family subsystems both affect the entire family and are influenced by the whole of the family.

In this process, influence and response are related to the dynamics of the subsystems. Family systems support each other and exchange information with their own subsystems as well as with the outside subsystems. In this way, the family continues to function (Mavili-Aktaş, 2004). This system, which is open to change, passes through and changes through the life of the family as well as the lives of the individual. Thus, it keeps the balance within the family by keeping the functionality of the family system constant.

Therefore, the family is regarded as one of the structures that go through the process of change and adaptation, social judgments, rules and socialization in social structures (Bayer, 2013). It is important for all family members to be happy and to make sense of their lives while the system continues to function. It is very important for the family members to feel satisfied and happy while the system continues to function since individuals shape their lives accordingly (Dağlı & Baysal, 2016).

When we look at measurement tools that measure satisfaction level in Turkey, it is seen that there are tools to measure general life satisfaction (Dağlı & Baysal, 2016), marriage satisfaction (Steel & Yazgan Belief, 2009) and job satisfaction (Tezer, 2001). In 2016, the scale of family life satisfaction was adapted to Turkish by Taşdelen-Karçkay. Abroad, it is possible to come across different scales that measure family life satisfaction. Some of those are; Kansas Family Satisfaction Scale (Schumm, Collum, Bugaighis, Jurich & Bollman, 1986), New Family Life Satisfaction Scale (Barraca, Yarto & Olea, 2000) and Family Life Satisfaction Scale (Zabriskie & Ward, 2013).

Given the fact that the family raise generations as and works as a building block of society (Larson & Holman, 1994; Goldenberg & Goldenberg, 2007), the life satisfaction that individuals perceive from the emotional atmosphere dominated within the family becomes more important. When it comes to the literature, a limited number of measurement tools that measure family satisfaction lead to a limited number of studies revealing family life satisfaction (Taşdelen-Karçkay, 2016). For this reason, the aim of this study is to develop a measuring instrument that reveals life satisfaction that is specific to cultures, different, new and perceived by individuals with their families.

Method

The purpose of this study was to develop a Family Life Satisfaction Scale (FFS). Data were collected from 506 individuals. FLSS is a 5-point Likert scale. The final scale consists of 23 items. The scale consist one dimension that provide an assessment of the life satisfaction of the family. There is no reverse-encoded. Scale items based on literature review and expert academicians. Based on these sources, an item pool of 26 items was created. For analyses the criterion validity Brief Symptom Inventory was used. The obtained data were examined for factorial structure and factorial weights of the items. The SPSS programme was used to analyse the data. The construct validity of the FLSS tested by the principle component analysis of factor analysis procedures.

Results and Discussion

Exploratory factor analysis was conducted in order to reach a meaningful structure related to family life satisfaction scale, to measure the scale items and to reveal the structures, factors or components. It was found that KMO coefficient was estimated .94, and Barlett Sphericity test was found significant ($\chi^2=6134.525$, $p<.01$). After examining the factor loadings, associations and reliability coefficients of the items, non-working items were removed from the scale. Thereby FLSS was transformed into one dimensional structured scale with 23 items. The factor loadings ranged from .53 to .79. The variance explained by the items was found 47%. According to the variance values it can be said that the scale structure is well measured by the materials. In order to provide evidence for the scale's criterion validity we looked at the relationship between the scores they received from Individual's Family Life Satisfaction Scale (FLSS) and Brief Symptom Inventory (BSI). The correlation was found between Family Life Satisfaction Scale and the dimensions of BSI between -.30 and -.34. So a reverse and meaningful correlation was found. In the light of the relationship coefficients obtained, it can be said that the Family Life Satisfaction Scale has a good criterion validity. In order to provide additional evidence for the validity and reliability analysis of the scale, participants were asked whether their family life satisfaction scores differed by sex, by the parent and child subsystems and by family members (mother, father, girl and boy). All these findings are interpreted as evidence that the scale has a satisfactory level of validity and reliability.

With this study, a measurement tool which measures the level of family life satisfaction was developed. Family life satisfaction is considered as the emotional atmosphere prevailing in the family. Marriage as the first step of family formation (Çelik & Yazgan İnanç, 2009), positive emotions that couples can transfer to subsystems as their satisfaction from marriage increases (Cutlar & Radford, 1999). Thus the emotional family dominated within the family affects the satisfaction of the individual when they are with their parents. To measure the emotions that the individual lived in the family a one-dimensional measurement tool was developed in order to learn objectively the emotions that the individual lived in the family.

So it is important to develop and implement programs to increase family life satisfaction. It is thought that thus, contribute indirect to the increase of life satisfaction of the individuals. Therefore, this scale, which is a valid and reliable measurement tool, can be used by counselors, family counselors, psychologists, psychiatrists and sociologists to obtain information about family life satisfaction prior to counseling sessions.